

‘रोदसी’, ‘अन्तः’ विस्तीर्णयोर्द्यावापृथिव्योर्मध्ये, ‘चित्रभानुः’ विचित्ररश्मिः, ‘यः’, ‘दीदाय’, इत्यन्वयः । यदा चित्रभानु-मिति द्वितीयार्थत्वेन व्याख्येयं ॥

(६) अथ तृतीयामाह । “मेधाकारं विदथस्य प्रसाधनम् । अग्निं होतारं परिभूतमं मतिम् । त्वामर्भस्य हविषः समानमित् । त्वां महो वृणते नरो नान्यं त्वत्” इति । हे चितिरूपत्वां ‘अग्निं’, स्पृशामीति शेषः । कीदृशं, ‘मेधाकारं’ ग्रन्थतदर्थधारणशक्तिर्मेधा तां करोतीति मेधाकारः तं, ‘विदथस्य’ यज्ञस्य, ‘प्रसाधनं’ प्रकर्षेण साधनभूतं, ‘होतारं’ देवानामाकृषितारं, ‘परिभूतमं’ शत्रूणामतिशयेन तिरस्कृतारं, ‘मतिं’ मननीयं, ‘अर्भस्य’ अल्पस्य, अपि ‘हविषः’, ‘समानमित्’ सदृशमेव, न ह्येतावद्धुविः स्वीकरोति न त्वत्त्वमित्येवं वैषम्यं, ‘नरः’ मनुष्या यजमानाः, सर्वत्र ‘महः’ महनीयं, ‘त्वां’, ‘वृणते’ सम्भजन्ते, ‘त्वदन्यं’, कश्चिदपि यज्ञनिर्वाहार्थं ‘न वृणते’ ॥

(७) अथ चतुर्थीमाह । “मनुष्यं त्वा निधीमहि । मनुष्यत्समिधीमहि । अग्ने मनुष्यदङ्गिरः ॥ ३ ॥ देवान् देवायते यज” इति । हे ‘अग्ने’, त्वां ‘मनुष्यं निधीमहि’, यथा कथञ्चिन्मनुष्यं बन्धुं सखायं वा कचिद्विस्त्रम्भेण स्थापयामः तथा त्वामप्यस्मिन् कर्माणि विस्त्रम्भेण स्थापयामः । तथा ‘मनुष्यत्’ कस्मिंश्चिन्मनुष्य इव, त्वयि विस्त्रम्भाः सन्तः त्वां ‘समिधीमहि’ सम्यक् प्रज्वालयामः । हे ‘अङ्गिरः’ अङ्गसौष्ठवयुक्ताग्ने, ‘मनुष्यत्’ मनुष्य चत्विगिव, ‘देवायते’ देवानात्मन इच्छते यजमानाय, ‘देवान्’, ‘यज’ पूजय ॥